

Pleidooi voor een nieuw elan

Ewald Mackay predikt geen revolutie maar meent wel dat het reformatorisch onderwijs op een kruispunt staat.

Hij ziet het als zijn opdracht het reformatorisch onderwijs bij de les te houden, al zal hij dat nooit zo zeggen. Zijn oproep om de christelijke identiteit in de vakken terug te laten komen vindt weerklank. Pabo-docent dr. Ewald Mackay is dankbaar voor de reformatorische scholen die we hebben en wil een nieuwe generatie leerkrachten inspireren. 'Ik predik geen revolutie, veel docenten blijken in staat christelijke perspectieven in hun lessen te openen. Ze moeten alleen wakker worden gemaakt.'

Wie eenmaal met Mackay in gesprek raakt, is niet zomaar klaar. Hij schetst brede perspectieven op kerk, maatschappij en geloof met daarbij herinneringen aan meesters van vroeger. Door alles heen klinkt zijn grote betrokkenheid bij het onderwijs en de opvoeding van jongeren. Hij wenst dat docenten vaker in hun lessen 'vensters op de hemel' openen. 'Ik ben dat op het spoor gekomen toen ik in het reformatorisch onderwijs terecht kwam. Ik werkte eerst op een PC-school, daar werd ik gedwongen na te denken over identiteit in de vakken omdat die ter discussie stond. Toen ik op Driestar Hogeschool terechtkwam verbaasde het mij dat het bij de scholen die ik bezocht wat identiteit betreft vaak ging over leefregels en kledingstijl en op bestending van artikel 23 van de grondwet. Maar in de gewone dagelijkse gang van zaken was – en nu chargeer ik - niet zo heel veel verschil met de openbare school. Er is een pedagogische basishouding bij christelijke docenten, denk aan liefde, barmhartigheid en gestrengheid. Maar die is er bij veel humanisten ook, hoewel zij hierin zonder dat ze dit weten in wezen parasiteren op het christelijk geloof. Op het gebied van de vakinhoud miste ik iets.'

Verschoven

De hogeschooldocent timmert daarom de laatste jaren aan de weg met lezingen, artikelen en boeken over identiteit in de vakken. In 2013 verscheen Het grote Huis, waarin hij de christelijke traditie van de eeuwen schetst als een sterk huis – op een rotsgrond gebouwd - waar we in mogen wonen temidden van de (post)moderne wereld. De school beschouwt jij als 'het klaslokaal van het Grote Huis'. Vorige jaar november verscheen het praktische vervolg, Venster op de Hemel, dat twintig voorbeeldlessen bevat die een christelijk perspectief op vakinhoud geven. Waarom was dit nodig? 'Er is helaas iets verschoven in de afgelopen twintig jaar. Toen ik als leerling op de Guido de Bres in Rotterdam kwam, heerste er een pioniersgeest. Ik kreeg les van bevlogen docenten. Ik heb op de lagere school leraren gehad die vensters op de hemel openden. Meester Stout die vertelde over zijn tijd in de concentratiekampen en wat God daar voor hem had betekend. We zijn nu te sterk een zuil geworden en daardoor zelf een stuk sociologie geworden. Het effect is dat de muur eromheen staat maar we niet over de vakinhoud hoeven na te denken. Ik merk dat het op scholen vaak gaat om platte kennis, klaarstomen voor het examen. We zijn ontzettend gevoelig voor de lijsten van de inspectie die op internet worden gepubliceerd.'

Voorbeelden

Mackay meent dat er goede voorbeelden zijn van scholen die een samenhangend christelijk wereldbeeld doorgeven. 'In Amerika en Engeland heb je goede initiatieven, bijvoorbeeld rond het

Calvin College. Je kan hier gebruik maken van goede verworvenheden rond het Duitse Bildungsonderwijs. In Frankrijk is filosofie een normaal vak. Nederland is helaas vrij nuchter, we hebben een beetje de koopmansgeest, je leert voor een vak. Maar wil je als christelijk onderwijs overleven en je kinderen binnen de deur houden, dan moet dat via echte christelijke Bildung die je pedagogisch en vakinhoudelijk gestalte geeft.'

Moeilijk

Het verbinden van het christelijk geloof met de vakken is volgens Mackay niet moeilijk. 'Ik predik geen revolutie, veel docenten blijken in staat christelijke perspectieven in hun lessen te openen. Ze moeten alleen wakker worden gemaakt. Ik woonde een les bij over het graan op de akker, hoe dat groeit en wordt geoogst. Een keurige les, maar het eenvoudige venster dat God het laat groeien en dat het ook een Bijbels beeld is, werd niet geopend. Dan is bewustwording nodig. Ik heb de oefening op een aantal basisscholen gedaan en docenten vonden het makkelijker dan gedacht. Ik krijg dan bijvoorbeeld twee middagen. De eerste middag is vooral theoretisch, dan geef ik een uiteenzetting. De tweede middag gaan ze in tweetallen de eigen lessen onder de loep te nemen. De resultaten worden aan elkaar gepresenteerd. Voor beginnende leraren is het moeilijk, die moeten eerst overleven, maar je kan juist ook door een goede christelijke inhoud een goede orde en sfeer met je klas krijgen!

Slijpen

Mackay ziet een belangrijke taak voor schoolleiders. 'Scholen moeten jonge docenten toerusten. Ga met groepen nieuwe leraren aan de slag. Laat hen oefenen samen met een ervaren leraar. Ik mag dat wel eens doen, maar zou dat graag vaker doen. Lezingen zijn nuttig, maar ga nu eens gewoon oefenen met elkaar. Maak lesontwerpen, geef die lessen, en kijk hoe het ging. Dan slijp je het erin.'

Kritisch

Over beleidskeuzes van het onderwijs heeft Mackay enkele kritische vragen. 'Hoeveel energie is er gestoken in het Tweetalig Onderwijs? Ik relativiseer Engels, er zijn ook andere talen. De meeste leerlingen krijgen later normale banen, niet internationaal. Als het dan toch moet, leert men het vaak in zes maanden. Ook gaat het lesgeven in het Engels door docenten soms ten koste van de inhoud.' Steek die energie in het opbouwen van een curriculum waarin het christelijke wereldbeeld goed gestalte krijgt. Een andere grief van Mackay is dat schoolleiders teveel gericht zijn op de onderwijsinspectie. 'Veel scholen zitten te analyseren waar je op scoort in inspectielijsten. Ik ben heel blij dat Roelof Bisschop van de SGP probeert de inspectie bij de leest te houden. Laten de directeuren die ruimte dan ook benutten! Dat schept ruimte om je met de echte dingen bezig te houden. We moeten zonder arrogantie, zelfbewust zijn op wat we in huis hebben en niet bang zijn voor druk van buitenaf.'

Indalen

Op de vraag of zijn pleidooi een plek moet krijgen in de lerarenopleiding moet Mackay glimlachen. 'Het is moeilijk om mijn eigen boek te gaan promoten. Het is hier op de Pabo uitgedeeld aan docenten. Maar de zaak als zodanig moet op het niveau van het curriculum indalen. We kunnen nog een slag maken. In mijn eigen lessen probeer ik dat ook te doen. Anders zou ik ook ongeloofwaardig zijn.'

Mosterdzaadje

Bevlogen vertelt Mackay dat de verandering van onderaf moeten komen. 'Dat is ook een christelijk idee van invloed. Het mosterdzaadje. De reformatorische scholenwereld staat op een kruispunt. We hebben nu alles. We zullen duidelijk moeten zijn over het wezen van het onderwijs en het christelijke denken. De vonk moet erin, veel meer idealisme! Wat is een christelijke pedagogiek, wat is een christelijke levensbeschouwing? Daarover moet het gaan op onze scholen.

Gijsbert Vonk